

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.П. ДРАГОМАНОВА**

ГЛАЗУНОВА ІРИНА КИМІВНА

УДК 378.147:78 (043.3)

**ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКА ПІДГОТОВКА
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ НА ОСНОВІ
МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ**

13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ - 2014

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова, Міністерство освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
ЩОЛОКОВА Ольга Пилипівна,
Національний педагогічний університет імені
М.П.Драгоманова, завідувач кафедри
фортепіанного виконавства і художньої культури.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
МЕЛЬНИЧУК Сергій Гаврилович,
Кіровоградський державний педагогічний
університет імені Володимира Винниченка,
завідувач кафедри педагогіки
дошкільної та початкової освіти;

кандидат педагогічних наук, доцент
ГУСАК Владислав Анатолійович,
Уманський державний педагогічний
університет імені П.Г.Тичини,
доцент кафедри музичного мистецтва.

Захист відбудеться «10» квітня 2014р. о 12 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розіслано «7» березня 2014р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

А.В. Козир

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Нові потужні процеси світового освітнього сьогодення вимагають від національної системи вищої освіти відповідного реагування на вимоги до фахової підготовленості вчителів різного профілю, особливо викладачів мистецьких дисциплін. Це обумовлюється тим, що постать учителя даного напрямку освіти споконвіку в Україні призвана була виконувати культуротворчу і виховну функцію, як збирача, примножувача етновиховних традицій і як вчителя-новатора, відповідно європейських стандартів вищої школи. Сучасна парадигма мистецької освіти передбачає переосмислення змісту навчання і пошук нових шляхів для підвищення якості освіти і конкурентоздатності фахівців у європейському й світовому освітньому середовищі, посилення їх соціальної значущості в справі духовного зростання молоді. Реалізація цих положень у практиці вищої школи відкриває широкі можливості для вдосконалення процесу підготовки майбутніх учителів музики.

Найбільш перспективними шляхами модернізації вищої музично-педагогічної освіти виступає впровадження в навчальний процес різних напрямків підготовки (зокрема інструментально-виконавської) інноваційних технологій. У цьому контексті важливого значення набуває застосування у фаховій підготовці майбутніх учителів музики модульної організації навчально-пізнавальної діяльності в поєднанні з рейтинговим оцінюванням її результатів. Вихідні концептуальні положення цієї проблеми визначаються провідними державними освітніми документами: законом “Про вищу освіту”, наказами Міністерства освіти та науки України: “Програмою дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України”, “Положенням про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу”, “Тимчасовим положенням про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців”, “Національною стратегією розвитку освіти в Україні на 2012-2013рр.” та методично-рекомендаційною літературою щодо опанування європейської кредитно-трансферної системи /ECTS/ (В. Бондар, І. Кожевникова, М. Степко, Я. Болюбаш, В. Шинкарук та ін.) тощо.

Шляхи підвищення ефективності процесу підготовки вчителя, перспективність і значущість технологізації фахового навчання розкриваються в наукових працях: В. Андрущенко, А. Алексюка, В. Бондаря, Р. Вернидуба, О. Дубасенюка, І. Зязюна, В.Кременя, І. Лернера, С. Мельничука, Н. Ничкало, А. Хуторського та ін. Питання впровадження модульно-рейтингової системи в різних аспектах висвітлюються в дослідженнях таких учених: Дж. Гарфілда, В. Збаровського, І. Кожевникової, С. Постлесуайта, Дж. Рассела, Р. Херста, Дж. Шнайдера, П. Юцявичене, зокрема вітчизняних: І. Бабіна, В. Бондаря, М. Згуровського, Г. Мельниченка, Л. Романишиної, О. Сидорко, П. Сікорського, М. Сукнова, Н. Шияна та ін.

Підвищенню якості фахової підготовки студентів вищих музично-педагогічних навчальних закладів присвятили свої праці провідні дослідники в

сфері музичної педагогіки та виконавства, методики музичного виховання: Е. Абдуллін, А. Болгарський, С. Горбенко, О. Еременко А. Козир, Л. Куненко, О. Олексюк, В. Орлов, Г. Падалка, О. Рудницька, В. Федоришин, В. Шульгіна, О. Щолокова та ін.

Проблеми інструментально-виконавської підготовки студентів та впровадження інноваційних технологій у фахове навчання майбутніх учителів музики розглядають у своїх роботах: О. Бурська, В. Гусак, Л. Гусейнова, Н. Гуральник, В. Кричевський, Г. Падалка, І. Парій, М. Сапієва, О. Щербініна, О. Щолокова.

Однак, незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених проблемі інструментально-виконавської підготовки, поза увагою дослідників залишилося обґрунтування змісту, форм і методів інструментально-виконавської підготовки студентів в умовах педагогічного університету на засадах модульно-рейтингової системи навчання, яка здатна удосконалити рівень професійної готовності майбутнього вчителя відносно вимог сучасного ринку праці. Об'єктивна потреба підвищення якості інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики, недостатня теоретична розробка і формальне впровадження модульно-рейтингової системи в навчальний процес зумовили вибір теми дисертаційного дослідження: *«Інструментально-виконавська підготовка майбутнього вчителя музики на основі модульно-рейтингової системи навчання»*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до тематичного плану науково-дослідної роботи кафедри фортепіанного виконавства і художньої культури НПУ імені М.П. Драгоманова і є складовою теми «Зміст, форми і методи фахової підготовки вчителів музики». Тема дисертації затверджена Вченою радою НПУ імені М.П. Драгоманова (протокол №4 від 26.11.2009 року) і узгоджена в Раді з координації досліджень у галузі педагогіки і психології в НАПН України (протокол №2 від 30.03.2010 року).

Мета дослідження полягає в розробці, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці методики організації інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики на основі модульно-рейтингової системи навчання.

Об'єкт дослідження: процес інструментально-виконавської підготовки студентів педагогічних університетів.

Предмет дослідження: методика організації інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики на основі модульно-рейтингової системи навчання.

Відповідно до поставленої мети дослідження визначені такі **завдання:**

1. Здійснити аналіз наукової літератури з досліджуваної проблеми в контексті сучасних нормативних документів.

2. Конкретизувати зміст поняття “інструментально-виконавська підготовка майбутнього вчителя музики на основі модульно-рейтингової системи навчання” та розкрити її особливості.

3. Розробити структуру та обґрунтувати педагогічні умови інструментально-виконавської підготовки студентів інститутів мистецтв педагогічних університетів на основі модульно-рейтингового навчання.

4. Визначити критерії, показники та рівневі характеристики сформованості інструментально-виконавської підготовленості майбутніх учителів музики на засадах модульно-рейтингового навчання.

5. Розробити методичну модель організації інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики на основі модульно-рейтингової системи навчання.

6. Експериментально перевірити ефективність розробленої поетапної методики інструментально-виконавської підготовки студентів інститутів мистецтв педагогічних університетів в умовах модульно-рейтингового навчання.

Методологічну та теоретичну основу дослідження становлять наукові положення: філософії сучасної вищої освіти (В. Андрущенко, І. Зязюн, В. Кремень, В. Луговий, В. Лутай та ін.); методологічні засади підготовки фахівців мистецького профілю і майбутніх учителів музики в тому числі (І. Зязюн, О. Отич, Г. Падалка, О. Рудницька, О. Щолокова та ін.); психолого-педагогічні концепції підготовки вчителя музики (Л. Арчажникова, В. Орлов, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька, О. Щолокова та ін.); роботи з дидактики та методики модульного навчання у вищій школі (А. Алексюк, В. Бондар, В. Краєвський, І. Лернер, О. Мороз, П. Юцявичене та ін.); теорії та методики інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики (О. Бурська, Н. Гуральник, Л. Гусейнова, М. Давидов, Н. Мозгальова, Г. Падалка, О. Рудницька, Г. Ципін, В. Шульгіна, О. Щолокова та ін.); наукові праці присвячені організації самостійної роботи студентів (О. Андрейко, А. Бондаренко, О. Єременко, З. Софроній, О. Хижна, І. Хом'юк та ін.); наукові дослідження з розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців (Б. Галеев, Н. Гузій, Н. Коляденко, О. Мигунов, О. Олексюк, О. Попова, С. Сисоєва, М. Старчеус, М. Ткач, А. Томашева та ін.); методичні рекомендації щодо застосування рейтингового контролю знань студентів в умовах модульного навчання (О. Безносюк, Л. Гриневич, А. Козир, Т. Лукіна, О. Ляшенко, О. Овчарук, Л. Романишина, І. Романюк, О. Сидорко та ін.), а також директивні матеріали даного напрямку організації навчання.

Для досягнення мети та вирішення поставлених завдань було використано такі **методи дослідження**:

- *теоретичні*: аналіз філософської, психолого-педагогічної літератури, нормативно-правових документів, дисертаційних робіт для визначення концептуальних положень досліджуваної проблеми; вивчення навчальних планів, програм, посібників, методичної літератури з метою виявлення чинників й особливостей впливу на якість інструментально-виконавської підготовки модульно-рейтингової системи навчання;

- *емпіричні*: діагностичні (бесіди, опитування, анкетування, тестування); обсерваційні (педагогічне спостереження), педагогічний експеримент

(констатувальний, формувальний, контрольний), що дозволило діагностувати рівні інструментально-виконавської підготовленості студентів на основі модульно-рейтингової системи навчання та експериментально перевірити ефективність розробленої методики;

- *математично-статистичні*: кількісна та якісна обробка отриманих експериментальних результатів дослідження, відображення їх у графічному вигляді, що забезпечило фіксацію результатів вимірювання та перевірку ефективності розробленої методики інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики на основі модульно-рейтингової системи навчання.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що *вперше*:

- теоретично розроблено та експериментально перевірено авторську методику організації інструментально-виконавської підготовки студентів у педагогічних університетах на основі модульно-рейтингової системи навчання; визначено основні принципи організації інструментально-виконавської підготовки в умовах модульно-рейтингового навчання; розроблено компонентну структуру цієї підготовки на засадах модульно-рейтингового навчання (мотиваційно-орієнтаційний, когнітивно-компетентнісний, операційно-результативний та творчо-виконавський компоненти), критерії, показники та визначено рівні сформованості у студентів інструментально-виконавської підготовленості в сучасних умовах; визначено напрями, етапи та обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутніх учителів музики на основі модульно-рейтингової системи навчання; розроблено методичну модель;

- *уточнено* функції інструментально-виконавської підготовки студентів на засадах модульно-рейтингової системи навчання;

- *визначено адаптивно-варіативний підхід* як провідний в процесі інструментально-виконавської підготовки студентів педагогічних університетів на основі модульно-рейтингового навчання;

- *конкретизовано* сутність поняття “інструментально-виконавська підготовка вчителя музики на основі модульно-рейтингової системи навчання”;

- *подальшого розвитку* набули зміст, форми, методи підготовки студентів в інструментальному класі в умовах модульно-рейтингового навчання.

Практичне значення дослідження визначається цілеспрямованістю на вдосконалення фахової підготовки студентів-музикантів, можливістю впровадження в навчальний процес інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики в інститутах мистецтв авторської методики, розробленої на основі модульно-рейтингової системи навчання. Матеріали дослідження можуть використовуватися для розробки методичних рекомендацій, створення навчально-методичних посібників з метою удосконалення фахових знань, умінь і навичок студентів. Сформульовані в дослідженні основні положення, зроблені висновки, викладений фактичний матеріал може використовуватись для складання індивідуальних планів студентів за освітньо-кваліфікаційними рівнями «бакалавр» і «магістр»

музичного мистецтва; для оновлення змісту навчання лекційних курсів з інструментально-виконавської підготовки.

Результати дослідження *впроваджено* у навчальний процес Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка № 07-10/1252 від 24.09.2013 р.); Інституту мистецтв Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського (довідка № 2030 від 08.10.2013 р.); Бердянського державного педагогічного університету (довідка № 57-08/2636 від 07.10. 2013 р.); факультету культури і мистецтв Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (довідка № 01-16/1351 від 28.10.2013 р.).

Апробація і впровадження результатів дослідження. Основні положення, результати та висновки дослідження обговорювались на *міжнародних* конференціях: «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (Київ, 2007, 2009, 2011.); «VI, VIII та IX мистецько-педагогічні читання пам'яті професора О.П. Рудницької» (Київ, 2008, 2010, 2011); *всеукраїнських* науково-практичних конференціях: «Культурна трансформація сучасного українського суспільства» (Київ, 2009); «Формула творчості: теорія і методика мистецької освіти» (Луганськ, 2009, 2012); на науково-практичних конференціях викладачів кафедри фортепіанного виконавства і художньої культури Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, 2006, 2009, 2011, 2012, 2013) та на щорічних звітних науково-практичних конференціях аспірантів і докторантів Інституту мистецтв НПУ імені М.П. Драгоманова.

Вірогідність результатів дослідження забезпечується методологічною обґрунтованістю його вихідних положень, проведенням дослідно-експериментальної роботи з використанням комплексу методів, адекватних предмету, меті й завданням дослідження; якісною та кількісною обробкою даних; позитивною динамікою досліджуваного феномену за результатами формувального експерименту; репрезентативністю вибірки й обробки результатів дослідження з використанням методів статистики.

Публікації. Основні теоретичні положення і висновки дисертації відображено в 12 одноосібних публікаціях, 7 з яких надруковано в провідних фахових виданнях України з педагогіки, 2 – у міжнародних наукових виданнях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається: зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (238 найменувань, з них 10 – іноземними мовами). Загальний обсяг дисертації становить 256 сторінок, з них 199 - основного тексту. Робота містить 12 таблиць, 5 рисунків, що разом з додатками становить 34 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність досліджуваної проблеми; визначено мету, об'єкт, предмет та завдання роботи, висвітлено теоретико-методологічні

основи наукової роботи, охарактеризовано основні методи наукового дослідження; розкрито наукову новизну, теоретичне і практичне значення дисертаційної роботи; наведено відомості про апробацію та впровадження результатів наукового дослідження.

У першому розділі – *«Теоретичні основи інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики в умовах модульно-рейтингового навчання»* - зроблено теоретичний аналіз дидактичної, психолого-педагогічної і методичної літератури з питань інструментально-виконавської підготовки. Доведено, що інструментально-виконавська підготовка студентів як складова фахового навчання, спрямована на формування системних музично-теоретичних, музично-історичних та виконавських знань, умінь і навичок для розв'язання завдань у подальшій професійній діяльності; забезпечення творчого розвитку майбутніх фахівців.

У розділі детально розкриваються особливості фахового навчання майбутніх учителів музики, зокрема в процесі інструментально-виконавської підготовки, а саме: нелінійність процесу навчання; апперцепція; міждисциплінарна інтеграція; творчо-самостійна направленість.

Вивчення досліджень з питань змістового наповнення музично-педагогічної підготовки доводить бажання науковців вийти за межі традиційності в організації навчальної роботи зі студентами. Модульна технологія надає можливості викладачу вищого навчального закладу більш планомірно проектувати процес підготовки студентів, побудований на основі діагностико-прогностичної діяльності; здійснювати управління педагогічним процесом, максимально наближуючи його до гарантованого результату. Дослідження з організації модульного навчання довели, що доцільно розглядати *навчальний модуль* як одиницю блочно створеного і дидактично сформованого змісту інструментально-виконавської підготовки для досягнення певного рівня знань, умінь, навичок та відповідного контролю. Таким чином, модульно-рейтингове навчання доцільно розглядати як сукупність понять «навчальний модуль» й «модульне навчання».

У нашому дослідженні *модульно-рейтингова система характеризується як послідовне засвоєння навчального матеріалу рівними, цілісними, логічно впорядкованими і обґрунтованими частинами (модулями), а результати його засвоєння є підставою для визначення місця (рейтингу) студента*. Її застосування найбільш яскраво демонструє сукупність змістово-організаційної та контрольної-оцінювальної складових фахової підготовки. Модульно-рейтингова система дозволяє всебічно врахувати індивідуальні здібності кожного студента і максимально реалізувати та розвинути його творчий потенціал шляхом підвищення рівня сформованості мотиваційної сфери, спрямувати майбутнього фахівця на опанування навичок самостійної роботи.

На основі опрацьованої літератури та всебічного вивчення досвіду впровадження модульно-рейтингової організації в процес навчання педагогічних університетів мистецького профілю було визначено, що *інструментально-виконавська підготовка майбутніх учителів музики на*

основі модульно-рейтингової системи навчання – це комплексна організація навчально-пізнавальної і творчо-виконавської діяльності студентів за принципом модульності, яка інтегрує цілі, зміст, форми, методи навчання і моніторинг його результатів.

У розділі визначено основні підходи до процесу підготовки майбутніх учителів музики в інструментальному класі, а саме: особистісно-орієнтований, акмеологічний та адаптивно-варіативний як найбільш перспективний щодо розвитку творчої особистості студента в процесі інструментального навчання.

Аналіз науково-методичної літератури переконав в актуальності питання щодо організації занять в класі інструментально-виконавської підготовки на засадах модульно-рейтингової системи навчання.

У другому розділі дисертації «*Методичне обґрунтування організації інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики на основі модульно-рейтингової системи навчання*» визначено принципи і педагогічні умови інструментально-виконавської підготовки в умовах модульно-рейтингового навчання; обґрунтовано її напрямки, розроблено структуру та уточнено функції цієї підготовки; представлено методичну модель інструментально-виконавської підготовки вчителя музики на основі модульно-рейтингової системи навчання.

Основними *принципами* організації інструментально-виконавської підготовки на засадах модульно-рейтингової системи навчання визначено наступні: модульності, гнучкості та оперативності знань, усвідомленої перспективи, різнопланового методичного консультування, паритетності. Ці принципи враховують особливості процесу підготовки студентів в інструментальному класі та сприяють творчому розвитку майбутніх учителів.

Інструментально-виконавська підготовка на основі модульно-рейтингової системи навчання є складним феноменом, який забезпечує цілісність, ефективність та результативність навчання майбутніх учителів музики. Його структура включає такі компоненти: мотиваційно-орієнтаційний, когнітивно-компетентнісний, операційно-результативний та творчо-виконавський. Так **мотиваційно-орієнтаційний компонент** виступає спонукальним чинником активізації навчання в класі інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики, передбачає усвідомлення студентами значимості та необхідності інструментального навчання, орієнтує на професійне вдосконалення, розвинутий інтерес до музично-виконавської діяльності, стійке прагнення до її здійснення, забезпечує формування педагогічних і духовно-естетичних цінностей. **Когнітивно-компетентнісний компонент** орієнтований на засвоєння знань в галузі музичного мистецтва, розвинутий музичний тезаурус, сформованість вмінь художньо-педагогічного аналізу музичних явищ, загальну мистецьку ерудицію. Метою **операційно-результативного компонента** є формування виконавських умінь і навичок, за допомогою яких відтворюється художній образ музичного твору, наявність виконавської рефлексії та високий рівень володіння технічними прийомами гри й засобами художньої виразності на музичному інструменті. Цей

компонент є провідним функціональним чинником, що зумовлює високу результативність навчання в класі інструментальної підготовки. **Творчо-виконавський компонент** передбачає спрямованість особистості на уміння творчо застосовувати набуті знання, вміння і навички в практичній діяльності, прояв виконавської рефлексії. Цей компонент відображає високий рівень самостійності та самоорганізації у виконанні творчих завдань, здатність до створення власної виконавської інтерпретації інструментальних творів.

Для забезпечення ефективного використання модульно-рейтингової системи навчання в інструментально-виконавській підготовці вчителів музики були визначені такі **педагогічні умови**: адаптація модульно-рейтингового навчання до індивідуальних потреб та рівня музичного розвитку студента; активізація фахового діалогу між викладачем і студентом в класі інструментальної підготовки; стимулювання навчально-пізнавальної діяльності та самостійної роботи студентів.

У дослідженні розроблено та обґрунтовано *методичну модель* інструментально-виконавської підготовки студентів на основі модульно-рейтингової системи навчання, яка включає: мету (формування комплексних знань, умінь і навичок в галузі інструментально-виконавської підготовки вчителя музики); принципи; напрямки організації підготовки (теоретико-аналітичний, операційно-діяльнісний, креативно-виконавський); компонентну структуру; основні функції підготовки студентів в інструментальному класі (стимулююча, інформаційно-коригуюча, контролююча); педагогічні умови; етапи організації інструментально-виконавської підготовки студентів (адаптаційний, розвивальний, поглиблювальний, закріплювальний); основні методи (самоорганізації; стимулювання мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів; педагогічної підтримки; розвитку виконавської рефлексії; конструктивні та проєктивні методи; творчого розвитку; максимальної індивідуалізації та активізації самостійної роботи студентів; методи результативного аналізу, самоаналізу, які націлюють на підвищення якості інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики (Рис.1).

У **третьому розділі** «*Експериментальна перевірка методики організації інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики на основі модульно-рейтингової системи навчання*» висвітлено зміст і результати констатувального, формувального та контрольного етапів експерименту, визначено параметри діагностики й відповідні критерії та показники якості інструментально-виконавської підготовки студентів; впроваджено експериментальну методику в навчально-виховний процес; проаналізовано та узагальнено результати педагогічного дослідження.

З метою діагностики стану інструментально-виконавської підготовки студентів було розроблено критерії та показники її ефективності. До них віднесено: *міра особистісної цілеспрямованості майбутніх учителів музики на успішну інструментально-виконавську діяльність; рівень фахової ерудованості студентів у галузі інструментально-виконавської підготовки; міра опанування інструментально-виконавськими уміннями, навичками та засобами*

відтворення художнього образу музичних творів; ступінь креативності майбутніх учителів музики щодо практичного використання набутих у процесі інструментально-виконавської підготовки знань, умінь та навичок.

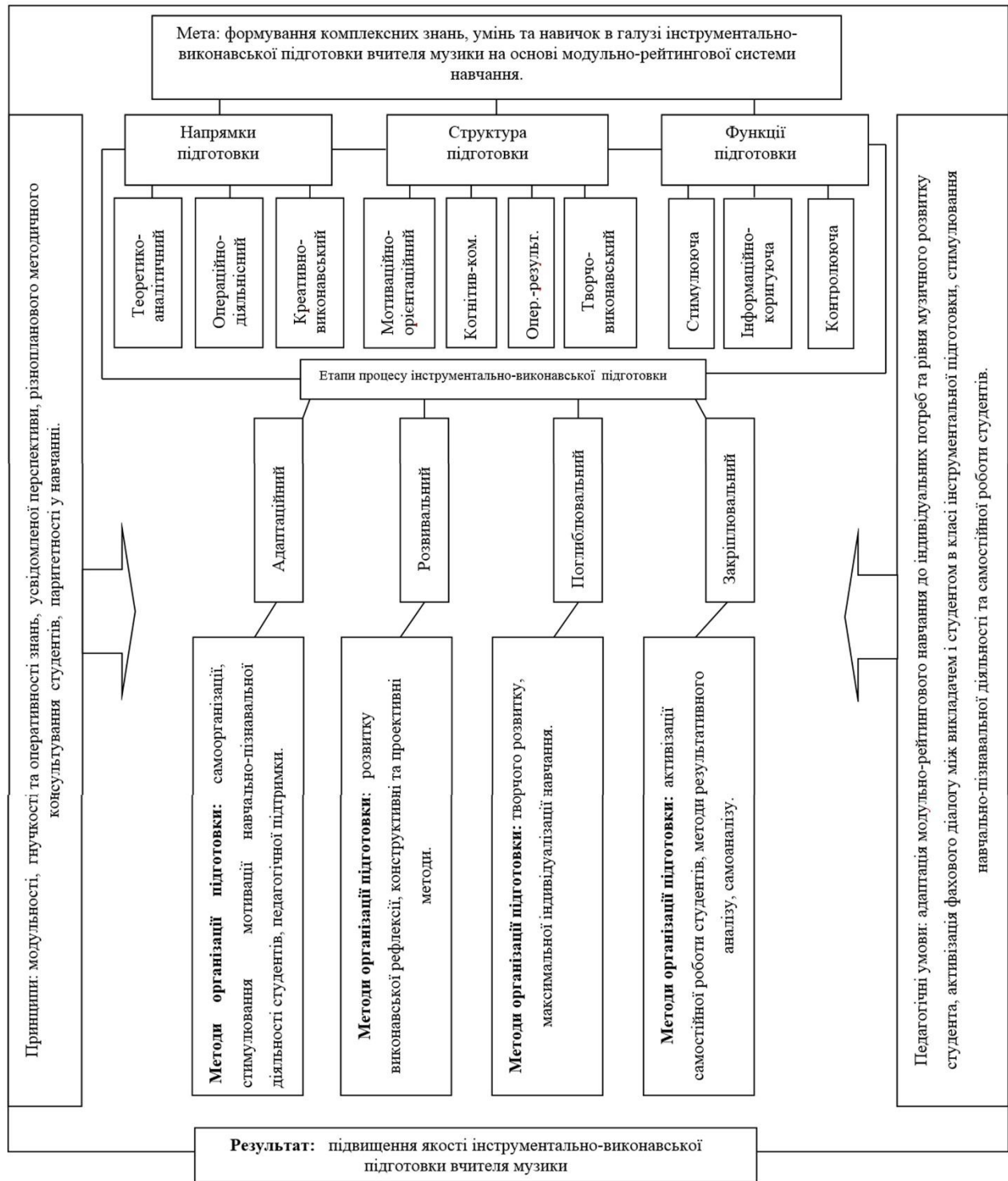

Рис. 1 Методична модель інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики на основі модульно-рейтингової системи навчання.

За першим критерієм (міра особистісної цілеспрямованості майбутніх учителів музики на успішну інструментально-виконавську діяльність)

здійснювалась перевірка стану сформованості мотиваційної сфери студентів, наявність спонукальних мотивів навчальної та виконавської діяльності. *Показниками* цього критерію виступають: розвиненість потреби в музично-виконавській діяльності; прояв інтересу майбутніх учителів музики до прослуховування і виконання інструментальних музичних творів.

Другий критерій (рівень фахової ерудованості студентів у галузі інструментально-виконавської підготовки) дозволив виявити міру оволодіння виконавськими знаннями та уміннями. Його *показниками* є: наявність глибоких та системних знань з історії та теорії інструментального виконавства; музично-педагогічний тезаурус майбутніх учителів музики.

За *третім критерієм* (міра опанування інструментально-виконавськими уміннями, навичками та засобами відтворення художнього образу музичних творів) здійснювалась перевірка рівня сформованості необхідних технічно-результативних умінь, навичок, прийомів, засобів художньо-виконавської інтерпретації музичних творів. *Показниками* цього критерію виступають: володіння широким арсеналом технічних прийомів та засобів художньої виразності виконання на музичному інструменті; наявність інструментально-виконавської надійності майбутнього вчителя музики.

Четвертий критерій (ступінь креативності майбутніх учителів музики щодо практичного використання набутих у процесі інструментально-виконавської підготовки знань, умінь та навичок) дозволив виявити творчий потенціал і креативний розвиток студентів за такими *показниками*: вміння самостійно інтерпретувати музичні твори; наявність виконавської рефлексії щодо власної інструментально-виконавської діяльності.

На основі визначених критеріїв та показників було проведено констатувальний експеримент, під час якого відбувався кількісний та якісний аналіз навчальної діяльності студентів. Відповідно респонденти були розподілені на *чотири рівні: низький, середній, достатній і високий*. У результаті застосування діагностичних методів (тест-опитувальник А. Реана для дослідження рівня професійної мотивації, методика К. Замфір для дослідження внутрішніх та зовнішніх мотивів діяльності, міні-колоквиум, метод ескізного опрацювання музичного твору та ін.) було з'ясовано, що значна кількість респондентів (79,4%) мають середній та низький рівні інструментально-виконавської підготовки. Це й дало підстави для проведення подальшої експериментальної роботи.

Формувальний етап експерименту був проведений на базі Інституту мистецтв імені М.П. Драгоманова, Інституту мистецтв «Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського», Бердянського державного педагогічного університету та Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. В експерименті брали участь 146 студентів і 24 викладача вищеназваних ВНЗ (72 студента – експериментальної групи і 74 студента контрольної групи).

Експериментальна робота проводилась за трьома напрямками: теоретико-

аналітичним, операційно-діяльним та креативно-виконавським, кожен з яких реалізувався протягом усіх років підготовки студентів на основі визначення найбільш доцільних та сприятливих педагогічних умов і ефективних методів навчання.

З урахуванням специфіки організації навчання на основі модульно-рейтингової системи оптимальним, на нашу думку, є розподіл процесу підготовки студентів за *чотирма етапами: адапційним, розвивальним, поглиблювальним, закріплювальним* з відповідним застосуванням певних методів навчально-пізнавальної та творчо-виконавської роботи в інструментальному класі.

Методи навчання з формування всіх складових інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики на основі модульно-рейтингової системи добирались нами, виходячи із завдань кожного з розроблених етапів. Це надавало можливість забезпечити системність та послідовність у формуванні комплексних інструментально-виконавських знань, умінь та навичок і прослідкувати динаміку якісних змін у рівнях сформованості кожного з компонентів означеного феномена.

Перед початком першого етапу формувальної роботи були розроблені методичні рекомендації для викладачів щодо оптимального використання модульно-рейтингової системи навчання в класі інструментальної підготовки студентів, які містили: розробку зразка навчального модуля (проект індивідуальної модульної програми розвитку студента в класі інструментальної підготовки), бланк рейтингового оцінювання навчальних досягнень студентів з урахуванням специфіки змісту інструментально-виконавської підготовки.

На *першому етапі* – адапційному відбувалось пристосування вимог модульно-рейтингового навчання в класі інструментальної підготовки до потреб, нахилів, рівня музично-виконавського розвитку кожного студента. Мета цього етапу: активізація мотиваційної сфери особистості для досягнення успішності у навчальній діяльності. Завданням першого етапу, з узгодженням педагогічної умови *забезпечення адаптації модульно-рейтингового навчання до потреб, нахилів та рівня музичного розвитку студента*, було сформувати у майбутніх фахівців позитивне ставлення до професії вчителя музики; створити сприятливе емоційне супроводження щодо набуття комплексу знань і умінь з інструментально-виконавської діяльності; розвинути у студентів здатність до подолання труднощів і перешкод у процесі набуття професійних знань і умінь за рахунок наступних факторів: 1) розподілу навчального матеріалу на змістові модулі; 2) забезпечення на діалогічній основі позитивного емоційного мікроклімату і відчуття співробітництва на заняттях в інструментальному класі. На даному етапі доцільно застосовувати такі методи: *заохочення, педагогічної підтримки, стимулювання мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів; рейтингового контролю; самоорганізації*.

Мета другого – розвивального етапу полягала в тому, щоб спрямувати студентів на засвоєння на необхідному рівні усього блоку фахових навчальних дисциплін для подальшої успішної професійної діяльності. Завдання цього

етапу підготовки: всіляко сприяти набуттю студентами значного обсягу музично-теоретичних, музично-історичних, інструментально-виконавських знань, умінь та навичок. Комплекс методів, засобів і прийомів підготовки в інструментальному класі на цьому етапі забезпечував розвиток особистості в його когнітивно-виконавській діяльності на основі визначеної вище педагогічної умови щодо *педагогічного стимулювання навчально-пізнавальної та самостійної роботи студентів*. Серед методів, рекомендованих до застосування на 2-му етапі експериментальної методики, найбільш ефективними доцільно вважати: написання анотацій на музичні твори (було надано спеціально розроблені «Вимоги до підготовки анотацій з навчального курсу «Основний музичний інструмент»); бінарний метод, що складався з бесіди й навчальної евристичної дискусії (у зміст навчальних модулів з «Історії української музики», з «Історії зарубіжної музики» були включені теми щодо інструментальної музичної творчості та інструментального виконавства); метод цілеспрямованого інтегрування музично-теоретичних понять з попередніх занять з курсу «Аналіз музичних форм», «Гармонія» до теми поточного заняття в класі інструментальної підготовки; конструктивні й проєктивні методи навчання та розроблений нами метод виконавської рефлексії.

Третій етап – *поглиблювальний* має на меті формування ставлення до обраної професії як до цінності та рефлексивної усвідомленості результатів власної інструментально-виконавської підготовки. Завдання 3-го етапу: сформувані в майбутніх учителів потребу занурюватись у зміст кожного музичного твору й у зв'язку з цим удосконалювати операційно-виконавські знання, уміння й навички відтворення художнього образу музичних творів; максимально індивідуалізувати процес підготовки в інструментальному класі; відпрацювати рефлексивне усвідомлення результатів власної інструментально-виконавської діяльності. Актуальною, на нашу думку, педагогічною умовою на цьому етапі є активізація фахового діалогу між викладачем і студентом в класі інструментальної підготовки. На даному етапі формувальної роботи ми радимо застосовувати такі методи: варіантна розробка та ескізне опрацювання музичного матеріалу; кейс-метод; метод максимальної індивідуалізації; структурування навчального музичного матеріалу, розвиток виконавської рефлексії, метод творчого розвитку тощо.

Мета **четвертого** – *закріплювального* етапу полягала в навчанні студентів здійснювати музично-педагогічну діяльність на творчому рівні. Завданнями цього етапу стало: формування креативності музичного мислення майбутніх учителів на основі рефлексивного усвідомлення власної інструментально-виконавської діяльності; вміння творчо застосовувати набуті знання, уміння та навички у власній інтерпретації музичних творів. На даному етапі підготовки ефективними були усі визначені нами педагогічні умови (адаптація модульно-рейтингового навчання до потреб, нахилів та рівня музичного розвитку студента; активізація фахового діалогу між викладачем і студентом в класі інструментальної підготовки; педагогічне стимулювання

навчально-пізнавальної та самостійної роботи студентів). На цьому етапі передбачається застосування таких методів: метод навчальної дискусії; конструктивні методи; метод заохочення (надання студентам можливості бути у ролі викладача); художня ілюстрація словесних пояснень; створення музичних колекцій; активізації самостійної роботи студентів; методи колективного аналізу; самоаналізу; виконавської рефлексії тощо. На нашу думку, варіативне застосування означених методів ефективно здійснює педагогічний вплив на самостійність, оригінальність творчо-інтерпретаційної діяльності майбутніх учителів музики.

Для перевірки дієвості формувальної методики був проведений контрольний зріз, що мав на меті встановлення кількісних та якісних змін за всіма розробленими критеріями та їх показниками. Контрольні зрізи були здійсненні за розробленою методикою діагностування означеного феномена по Спірмену. Аналіз результатів контрольного зрізу дозволив виявити, що в студентів експериментальних груп зростання високого рівня сформованості інструментально-виконавської підготовленості, з одного боку, та падіння низького – з іншого, за час проведення експерименту відбувалось у значно більшій мірі, аніж у студентів контрольних груп (більш ніж удвічі в експериментальних групах та несуттєво в контрольних, у навчально-виховний процес яких не було внесено відповідних змін). Отримані результати подано в таблиці 1.

Таблиця 1

Рівні сформованості інструментально-виконавської підготовленості студентів педагогічних університетів на основі модульно-рейтингової системи навчання.

Рівні	Експериментальна група				Контрольна група			
	До експерименту		Наприкінці експерименту		До експерименту		Наприкінці експерименту	
	Абс.	%	Абс.	%	Абс.	%	Абс.	%
Високий	4	5,5	15	20,8	3	4,0	4	5,5
Достатній	10	13,8	16	22,2	10	13,5	12	16,4
Середній	32	44,4	20	27,8	30	40,6	28	37,5
Низький	26	36,3	21	29,2	31	41,9	30	40,6

Аналіз статистичних даних, наведених у таблиці 1, засвідчує, що кількість студентів з низьким рівнем сформованості інструментально-виконавської підготовленості на формувальному етапі експериментальної роботи знизилась на 7,1%: з 36,3 % до 29, 2 % в експериментальних групах. У той час, як у контрольних групах зменшення відбулось усього лише на 1, 3%: з 41,9 % до 40,6 %. Зменшення кількості респондентів на 16,6 % спостерігається також на середньому рівні сформованості досліджуваного феномену: з 44,4 % до 27,8 в експериментальних групах. У той час, як у контрольних групах різниця склала 3,1 %: з 40,6 % до 37,5 %.

Тенденція упевненого зростання відбувається на достатньому і

високому рівнях сформованості інструментально-виконавської підготовленості студентів Інститутів мистецтв. Так достатній рівень демонструє зростання на 8,4 % в експериментальних групах: з 13,8 % до 22,2 %. У той час, як зростання у контрольних групах становить лише 2,9 %: з 13,5 % до 16,4 %. Переконливим, на нашу думку, є якісне зростання на високому рівні в експериментальних групах, яке становить 15,3 %: з 5,5 % до 20,8 %. У той час, як динаміка сформованості досліджуваного феномена в контрольних групах склала лише 1,5 %: з 4 % до 5,5 %.

Таким чином, зіставлення результатів початкового та прикінцевого вимірювання в експериментальній та контрольній групах дозволило прослідкувати динаміку інструментально-виконавської підготовки студентів, виявити тенденцію до збільшення кількості студентів з достатнім та високим рівнями визначених якостей та зменшенню кількості студентів, які перебували на низькому та середньому рівнях підготовки. Позитивні зрушення були досягнуті завдяки доцільному конструюванню навчальних модулів, використанню визначених педагогічних умов і методів за певними напрямками і етапами навчання. Проведена дослідно-експериментальна робота, її результати із застосуванням математично-статистичних методів обробки даних засвідчили ефективність розробленої методики організації інструментально-виконавської підготовки на засадах модульно-рейтингової системи навчання.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні здійснено теоретичне узагальнення проблеми навчання студентів педагогічних університетів у класі інструментальної підготовки та представлено її нове вирішення, що знайшло відображення в обґрунтуванні й експериментальній перевірці методики інструментально-виконавської підготовки на основі модульно-рейтингової системи навчання.

У відповідності до мети наукового дослідження, поставлених і вирішених завдань зроблено такі узагальнюючі *висновки*:

1. Аналіз літературі з проблеми дослідження допоміг з'ясувати, що необхідність підвищення якості інструментально-виконавської підготовки вчителя музики зумовлена постійно зростаючими вимогами суспільства до підготовки фахівців педагогічного профілю. Актуальним в цьому аспекті є ефективне використання модульно-рейтингової системи навчання як сучасної інноваційної технології для організації навчально-пізнавальної та творчо-виконавської діяльності студентів педагогічних університетів. Серед сучасних освітніх технологій модульно-рейтингова система навчання займає одне з провідних місць. Її сутність полягає в організації навчального процесу, за яким вивчення студентами навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів.

2. Особливості навчання студентів у класі інструментальної підготовки на основі модульно-рейтингової системи полягають у забезпеченні розвитку

індивідуальних здібностей кожного студента; максимальної реалізації та розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців через підвищення рівня сформованості мотиваційної сфери; стимулювання систематичної самостійної роботи студентів; якісного опанування навчального матеріалу шляхом глибокого занурення в його зміст; розвитку виконавської рефлексії на основі психологічної адаптації студентів до публічних виступів; підвищення об'єктивності оцінювання навчальних досягнень майбутніх учителів. Аналіз наукової літератури дозволив визначити поняття «інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики на основі модульно-рейтингової системи навчання» як комплексну організацію навчально-пізнавальної й творчо-виконавської діяльності студентів за принципом модульності на основі інтеграції мети, змісту, форм, методів навчання і моніторингу його результатів.

3. У дослідженні розкриті основні принципи організації інструментально-виконавської підготовки на засадах модульно-рейтингової системи навчання, а саме: модульності, гнучкості та оперативності знань, усвідомленої перспективи, різнопланового методичного консультування, паритетності. Структура організації процесу інструментально-виконавської підготовки вчителя на основі модульно-рейтингової системи навчання включає такі компоненти: мотиваційно-орієнтаційний, когнітивно-компетентнісний, операційно-результативний та творчо-виконавський.

Педагогічними умовами, що сприяють ефективності інструментально-виконавської підготовки на засадах модульно-рейтингової системи визначено: адаптація модульно-рейтингового навчання до індивідуальних потреб та рівня музичного розвитку студента; активізація фахового діалогу між викладачем і студентом в класі інструментальної підготовки; стимулювання навчально-пізнавальної і самостійної роботи студентів.

4. У дослідженні розроблено та обґрунтовано методичну модель інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики на засадах модульно-рейтингової системи навчання, яка включає: мету; основні принципи та напрямки; функції та структуру підготовки в інструментальному класі; педагогічні умови, етапи та методи навчання в процесі інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики, що націлено на інтенсифікацію цього виду підготовки.

5. У процесі діагностичного дослідження розроблено критерії інструментально-виконавської підготовленості студентів, а саме: *міра особистісної цілеспрямованості майбутніх учителів музики на успішну інструментально-виконавську діяльність; рівень фахової ерудованості студентів у галузі інструментально-виконавської підготовки; міра опанування інструментально-виконавськими уміннями, навичками та засобами відтворення художнього образу музичних творів; ступінь креативності майбутніх учителів музики щодо практичного використання набутих у процесі інструментально-виконавської підготовки знань, умінь і навичок та їх показники.* Результати констатувального експерименту засвідчили загальний

низький та середній рівень інструментально-виконавської підготовленості студентів в умовах існуючої організації модульно-рейтингового навчання.

6. Формувальний експеримент був проведений за чотирма етапами з відповідним застосуванням певних методів навчально-пізнавальної та творчо-виконавської роботи в інструментальному класі, а саме: адаптаційний, розвивальний, поглиблювальний, закріплювальний. Розроблена нами комплексна методика базувалась на впровадженні в процес інструментально-виконавської підготовки вчителів музики адаптивно-варіативного підходу, який забезпечує пристосування основних положень модульно-рейтингового навчання до специфіки навчально-пізнавальної та творчо-виконавської діяльності студентів, а також сприяє максимальній індивідуалізації цієї підготовки на основі можливості варіативного використання педагогічних підходів, умов, форм, методів, прийомів та засобів роботи в класі інструментально-виконавської підготовки. Комплексна експериментальна методика включала такі методи: проєктивні; конструктивні; методи стимулювання та активізації навчально-пізнавальної діяльності; педагогічної підтримки; розвиток виконавської рефлексії; самоаналізу тощо.

7. Аналіз результатів формувального етапу експериментального дослідження засвідчив ефективність розробленої методики інструментально-виконавської підготовки вчителя музики на основі модульно-рейтингової системи навчання, про що свідчать дані, отримані в процесі кількісної та якісної обробки його результатів.

Проведене дослідження засвідчує необхідність подальшого розроблення означеної проблеми в напрямках: визначення ефективних шляхів забезпечення якості інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики з метою підвищення їх конкурентоспроможності на ринку праці; оптимізації системи модульно-рейтингового контролю за організацією підготовки майбутніх учителів музики до продуктивної роботи з учнями; розробці різних методик фахового навчання студентів за модульно-рейтинговою системою навчання.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Глазунова І.К. Гуманізація мистецької освіти – основа формування і розвитку професійних навичок майбутніх фахівців / І.К. Глазунова // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. Випуск 7 (12). – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. – С. 52-57.

2. Глазунова І.К. К. Черні і Київська фортепіанна школа на початку ХХ століття / І.К. Глазунова // Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, Інститут педагогіки АПН України. Збірник наукових праць «Педагогічна освіта: теорія і практика». Випуск 3. – Кам'янець-Подільський, 2009. – С. 384-386.

3. Глазунова І.К. Особливості інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики в умовах модульно-рейтингової системи навчання /

І.К. Глазунова // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка №7 (194). – Луганськ: ЛНУ імені Т.Шевченка, 2010. – С. 72-78.

4. Глазунова І.К. Основні історичні етапи Болонського процесу / І.К. Глазунова // Вісник Луганського Національного університету імені Тараса Шевченка. №7 (218). – Луганськ: ЛНУ імені Т.Шевченка, 2011. – С. 7-13.

5. Глазунова І.К. Радикальна гуманізація освіти – шлях до формування творчої особистості майбутнього вчителя музики / І.К. Глазунова // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 14 «Теорія і методика мистецької освіти». Випуск 11 (16), - К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2011. – С. 90-93.

6. Глазунова І.К. Педагогічні умови оптимізації використання модульно-рейтингової системи навчання в процесі інструментально-виконавської підготовки фахівців музичного профілю /І.К. Глазунова // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія. Випуск 38. – Вінниця: ДПУ імені М. Коцюбинського, 2012. – С. 145-149.

7. Глазунова І.К. Принципи організації модульного навчання в процесі інструментальної підготовки студентів педагогічних університетів / І.К. Глазунова // Вісник Луганського Національного університету імені Тараса Шевченка № 10 (245), - Луганськ: ЛНУ імені Т. Шевченка, 2012. – С. 5-13.

8. Глазунова І.К. Методы инструментально-исполнительской подготовки в системе модульно-рейтингового обучения /И.К. Глазунова // Научно-педагогический журнал «Педагогика и современность» №5 (2013), Центр научной мысли. – Таганрог, 2013. – С. 30-33.

9. Глазунова І.К. Использование модульно-рейтинговой системы обучения в процессе инструментально-исполнительской подготовки студентов институтов искусств в контексте современных тенденций модернизации и гуманизации высшего образования /И.К. Глазунова // Материалы VII Международной научно-практической конференции «Педагогика и психология, культура и искусство: проблемы общего и специального гуманитарного образования». Российский Новый университет (Климовский филиал) и Белорусский Государственный университет культуры и искусств. – Климовск (Московская обл.), 2014.– С. 53-58.

10. Глазунова І.К. Історичні передумови становлення фортепіанного навчання на Україні / І.К. Глазунова //VII Культурологічні читання пам'яті Володимира Подкопаєва. Частина 1. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – К., 2009. – С. 269-273.

11. Глазунова І.К. Гуманістичні орієнтири формування педагогічних здібностей майбутнього вчителя музики / І.К. Глазунова // Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей. Збірник матеріалів VI мистецько-педагогічних читань пам'яті професора О.П. Рудницької. – Чернівці: «Зелена Буковина», 2010. – С. 278-280.

12. Глазунова І.К. Характерні особливості та загальні умови використання модульно-рейтингової системи організації навчального процесу в педагогічних університетах / І.К. Глазунова // Педагогічна майстерність як

система професійних і мистецьких компетентностей. Збірник матеріалів ІХ мистецько-педагогічних читань пам'яті професора О.П. Рудницької. – Чернівці: «Зелена Буковина», 2011. – С. 265-270.

АНОТАЦІЇ

Глазунова І.К. Інструментально-виконавська підготовка майбутнього учителя музики на основі модульно-рейтингової системи навчання – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. – Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. – Київ, 2014.

У дисертації досліджується проблема формування інструментально-виконавської підготовки майбутнього учителя музики на основі модульно-рейтингової системи навчання. Проаналізовано стан дослідження даної проблеми в науковій літературі, в теорії та практиці вищої музично-педагогічної освіти; розроблено компонентну структуру цієї підготовки; дано визначення поняття «інструментально-виконавська підготовка майбутнього вчителя музики на основі модульно-рейтингової системи навчання».

Окреслено принципи організації інструментально-виконавської підготовки на засадах модульно-рейтингової системи навчання, а також обґрунтовано педагогічні умови ефективного здійснення цього процесу. Розроблено критерії та показники сформованості інструментально-виконавської підготовленості студентів педагогічних університетів та методика формування означеної якості у майбутніх учителів музики. Результативність запропонованої методики виявилась у позитивній динаміці рівнів сформованості інструментально-виконавської підготовленості студентів експериментальних груп у порівнянні з контрольними.

Ключові слова: інструментально-виконавська підготовка, майбутній учитель музики, модульно-рейтингова система навчання, організація процесу навчання, поетапна методика.

Глазунова И.К. Инструментально-исполнительская подготовка будущего учителя музыки на основе модульно-рейтинговой системы обучения – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика музыкального обучения. – Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова. – Киев, 2014.

В диссертации исследуется проблема формирования инструментально-исполнительской подготовки будущего учителя музыки на основе модульно-рейтинговой системы обучения. Проанализировано состояние данной проблемы в научной литературе, в теории и практике высшего музыкально-педагогического образования, выявлена сущность инструментально-исполнительской подготовки студентов на основе модульно-рейтинговой

системы обучения и ее компонентная структура; дано определение понятия «инструментально-исполнительская подготовка будущего учителя музыки на основе модульно-рейтинговой системы обучения».

Структуру инструментально-исполнительской подготовки будущих учителей музыки на основе модульно-рейтинговой системы обучения составляют следующие компоненты: *мотивационно-ориентационный*, включающий в себя осознание студентами важности и необходимости инструментально-исполнительской подготовки для будущей профессиональной деятельности, развитый интерес к музыкальному исполнительству, желание профессионального роста и способность к преодолению трудностей в процессе подготовки в инструментальном классе; *когнитивно-компетентностный*, в состав которого вошли музыкально-теоретические и музыкально-исторические знания, а также знания по методике музыкального воспитания; *операционно-результативный*, который включает в себя музыкально-исполнительские умения, навыки, а также сформированность исполнительской рефлексии студента; *творчески-исполнительский*, характеризующийся умением оценить ход и результат музыкально-исполнительской деятельности и способностью к собственной интерпретации музыкальных произведений.

Определены основные принципы организации инструментально-исполнительской подготовки на основе модульно-рейтинговой системы обучения: модульности, гибкости и оперативности знаний, осознанной перспективы, разнопланового методического консультирования, паритетности, которые учитывают все особенности процесса подготовки в инструментальном классе, а также индивидуально-дифференцированный подход к каждому студенту и способствуют творческому развитию личности. Процесс формирования инструментально-исполнительской подготовки у будущих учителей музыки помимо применения вышеперечисленных принципов обучения требовал также создания определенных педагогических условий его эффективного осуществления.

Были разработаны следующие педагогические условия: обеспечение адаптации требований модульно-рейтингового обучения к индивидуальным потребностям и уровню музыкального развития каждого студента; активизация профессионального диалога между преподавателем и студентом в классе инструментальной подготовки; стимуляция учебно-познавательной деятельности и самостоятельной работы студентов.

Разработаны критерии и показатели сформированности инструментально-исполнительской подготовленности студентов педагогических университетов: мера личностной целенаправленности будущих учителей музыки на успешную инструментально-исполнительскую деятельность; уровень профессиональной эрудированности в области инструментально-исполнительской деятельности; меру овладения инструментально-исполнительскими умениями, навыками и средствами воссоздания художественного образа музыкальных произведений; степень

креативности будущих учителей музыки относительно практического использования приобретенных в процессе инструментально-исполнительской подготовки знаний, умений и навыков, а также методика формирования указанных качеств у будущих учителей музыки. Результативность предложенной методики проявилась в положительной динамике уровней сформированности инструментально-исполнительской подготовленности студентов экспериментальных групп по сравнению с контрольными.

Ключевые слова: инструментально-исполнительская подготовка, будущий учитель музыки, модульно-рейтинговая система обучения, организация процесса обучения, поэтапная методика.

Glazunova I.K. Instrumental preparation of the future music teacher based on modul-rating system of education – Manuscript

The dissertation is directed on finding doctorate of the candidate of pedagogical sciences with specialization 13.00.02 – the theory and methodics of musical education. – National Pedagogical University of Dragomanov. – Kyiv, 2014.

The problem of formation instrumental- performed preparation of future music teachers related to modal-rating education system is being researched in this thesis. The condition of this problem was analysed in science literature, in the theory and practices of highest musical-pedagogical education, the entity of such preparation was denoted and the modal-rating structure itself; the definition of “instrumental-performed preparation of future music teachers related to the core of modal-rating educational system has been pointed out.

The structure of instrumental-performance preparation of future teachers of muziki on the basis of the module-rating departmental teaching is made by followings komponenty: motivational, plugging in itself the awareness of importance and necessity of instrumental-performance preparation students for future professional activity, developed interest to the musical carrying out, desire of professional growth and capacity for overcoming of difficulties in the process of preparation in an instrumental class; kognitivno-kompetentnostnyy, which musical-theoretical and musical-historical knowledges entered in the complement of, and also knowledge on the method of musical education; operation-effective, which plugs in itself musical-performance abilities, skills, and also formed of performance reflection of student; creative, characterized ability to estimate motion and result of musical-performance activity and by a capacity for own performance interpretation of musical.

Basic principles of organization of instrumental-performance preparation are certain on the basis of the module-rating departmental teaching: modulenness, flexibility and operationability of knowledges, realized prospect, raznoplanovogo methodical advising, parity, which take into account all features of process of preparation in an instrumental class, and also individual'no-differencirovannyi hike to every student and instrumental in creative development of personality. Forming process instrumental-performance preparation for future music masters besides

application of the above-stated principles of teaching required creation of certain pedagogical terms of his effective realization also.

The followings pedagogical terms were developed: providing of adaptation of requirements of the module-rating teaching to the individual necessities and level of musical development of every student; activation of professional dialog between a teacher and student in a class instrumental preparation; stimulation of educational-cognitive activity and independent work of students.

Criteria and indexes of formed of instrumental-performance preparedness of students of pedagogical universities are developed: measure of personality purposefulness of future teachers of muziki on successful instrumental-performance activity, level of professional generalism in area of instrumental-performance activity; measure of capture by instrumental'no-ispolnitel'skimi abilities, navikami and facilities of recreation of image of musical prizvedeniy; degree of kreativnosti of future music masters in relation to the practical use purchased in the process of instrumental-performance preparation knowledges, abilities and skills, and also method of forming of ukazannikh qualities for future music masters. Effectiveness of the offered method showed up in the positive dynamics of levels of formed to instrumental-performance preparedness of students of experimental groups as compared to kontrol'nimi.

Keywords: instrumental-performed preparation, music teacher, modal-rating educational system, organization of educational process, educational methodic.